

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення

результатів дисертаційного дослідження

Антонович Мілени Олександрівни

на тему:

«ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ НАРКОЗАЛЕЖНИХ»

Актуальність теми дисертаційного дослідження М.О. Антонович пов'язана з дослідженням формування ранніх дезадаптивних схем наркозалежних та вивченням функціонування їх особистості. Зокрема, експліковано особливості батьківсько-дитячих стосунків, серед яких виявлено емоційну холодність, відторгнення, редукцію позитивних емоцій, відсутність прийняття та підтримки, що об'єднується у фактор преморбідного формування адикції. Згідно результатів роботи виявлено ознаки ідентичності наркозалежних, серед яких слабка диференційованість усвідомлення власного «Я», розмитість та не сформованість меж власного «Я», а саме злипанням аспектів «Я»-реального та «Я»-ідеального та ін. Авторкою розроблено «Прогностичну модель логістичної регресії для визначення факторів ризику розвитку наркозалежності», яка може використовуватися як діагностична на етапі формування наркозалежності.

В тексті дисертації вдало поєднано теоретичне обґрунтування та емпірична перевірка представлених наукових положень. Об'єкт, предмет, мета та завдання дослідження чітко окреслені, методики дослідження підібрані з урахуванням їх валідності та надійності, матеріал викладено логічно та послідовно. Мету дослідження сформульовано як розкриття психологічних закономірностей функціонування наркозалежної особистості, розробку системи психологічної підтримки та корекції наркозалежних осіб для профілактики рецидивів.

Припущення дисертаційної роботи викликає зацікавленість та свідчить про розуміння М.О. Антонович сфери дослідження та її предметної області. Зокрема, у припущеннях стверджується, що:

1) фактори раннього травматичного досвіду впливають на емоційні стани та функціонування особистості наркозалежних;

2) впровадження системи психологічної підтримки та корекції наркозалежних осіб сприяє стабілізації їх емоційного фону і поведінки, корекції порушених уявлень наркозалежних про себе, формування комплексу життєвих установок і системи цінностей, спрямованих на вирішення проблем адиктивного та неадиктивного генезу за рахунок адаптивних стилів поведінки, необхідних для успішної профілактики рецидивів і психосоціальної адаптації.

Наукова новизна роботи не викликає сумніву. Зокрема, дисертанткою вперше:

1). Проведено наукове обґрунтування та дослідження ранніх дезадаптивних схем, базових емоційних станів наркозалежних; подальшого розвитку дістало уявлення щодо ідентифікаційних характеристик, особливостей функціонування Self-системи, характерологічних типів особистості, як патернів функціонування наркозалежної особистості.

2). Розроблена прогностична модель логістичної регресії для визначення факторів ризику розвитку наркозалежності.

3). Доведено, що формування ранніх дезадаптивних схем наркозалежних відбувається в дитинстві та базується на батьківсько-дитячих стосунках, які несуть лише емоційну холодність, відторгнення дитини, редукцію позитивних емоцій, відсутність прийняття та підтримки. Такі стосунки обумовлюють акумуляцію негативного досвіду, який виступає фактором преморбідного формування адикції та певних стилів поведінки особистості в дорослому житті; характерно стабільне переживання негативних станів емоційної сфери особистості, що вступають в різке

протиріччя з ідеологічними, моральними або естетичними принципами і установками суспільства.

4). Виявлено, що емоційні стани та ранні дезадаптивні схеми є взаємозалежними, так як ранні дезадаптивні схеми виступають одним із предикторів формування емоційної сфери особистості та в подальшому емоційні стани виступають актуалізуючим фактором при активації сформованих РДС, що є характерними для всіх видів наркотичної залежності.

5). Визначено, що особистісна ідентичність наркозалежних характеризується внутрішньою консистентністю, роз'єднаністю та неузгодженістю образу «Я», що формується за рахунок поверхневої та слабкої диференційованості усвідомлення власного «Я»; розмитістю та не сформованістю кордонів власного «Я», злипанням аспектів «Я» – реального та «Я» – ідеального, що детермінує деформацію особистісної ідентичності та ціннісно-мотиваційної сфери особистості; труднощі самоідентифікації та неспроможність відрізнити «ідеальні» аспекти особистості від реальних сприяє формуванню дифузного статусу особистісної ідентичності, підтримуючи процес негативної трансформації в адиктивну ідентичність та характеризується усвідомленням наркозалежної особистості власної маргінальності.

6). Доведено, що функціонування Self-системи наркозалежних ґрунтується на формуванні ідеального образу для оточуючих, який виступає соціальною «маскою» для приховування внутрішньої порожнечі, ницості та порочності власного «Я». Функціонування особистості наркозалежних базується на багатоаспектній розвиненості типів особистості, які вносять індивідуальні характеристики в особистість наркозалежних та проявляють себе при певних обставинах, що свідчить про умовну гетерогенність за даними характеристиками.

Додатково, науково обґрунтовано та розроблено систему психологічної підтримки та корекції наркозалежних осіб та проведено оцінку її ефективності.

Практична значущість отриманих результатів полягає у розробці системи психологічної підтримки та корекції наркозалежних осіб. Запропонована система містить загальні засади та підходи психологічної підтримки наркозалежних осіб та програму психологічної корекції наркозалежних за допомогою системи арт-терапевтичних тренінгів, яка враховує виявлені психологічні мішені впливу. Для психодіагностики та наркологічної практики вагомого значення набуває створений надійний психодіагностичний інструментарій визначення ризиків формування наркотичної залежності. Створено загальний алгоритм програми психологічної корекції, що враховує покрокове досягнення цілей та базується на психокорекційних мішенях впливу, включає гнучку систему психологічних інтервенцій, адаптовану до реальних клінічних умов реалізації психологічних втручань.

Кількість публікацій М.О. Антонович за темою дисертації відповідає вимогам та дозволяє ознайомитися з основними результатами дослідження (теоретичними та емпіричними). Статті відображають зміст всіх чотирьох розділів дисертації та опубліковані у фахових, наукометричних виданнях. За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 9 наукових праць, у тому числі 4 статті у фахових наукових виданнях, які включені до переліку наукових фахових видань України (усі одноосібні), 2 – у періодичних наукових виданнях інших держав, що входять до Організації економічного співробітництва та розвитку з психології, 3 – тези доповідей у матеріалах наукових конференцій державного та міжнародного рівнів.

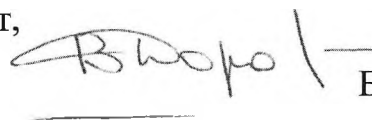
Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам. За актуальністю, обсягом проведеного дослідження, теоретичним і практичним значенням, подана на розгляд дисертація є актуальним, завершеним

самостійним дослідженням, в якому отримані нові науково обґрунтовані результати. Робота за змістом, структурою та публікаціями відповідає галузі знань 05 – соціальні та поведінкові науки, спеціальності 053 – «Психологія».

Вищевикладене дає підставу для висновку, що дисертація Мілени Олександрівни Антонович на тему: «Особливості функціонування особистості наркозалежних» повністю відповідає вимогам пункту 10 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019 № 167, які висуваються до дисертацій з присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 053 «Психологія».

Рецензент:

доктор психологічних наук, доцент,
професор кафедри психології

В. Р. Дорожкін

Рецензент:

доктор психологічних наук, доцент,
професор кафедри психології

